

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Vattendomstolen

DOM

1995-04-25

meddelad i
Vänersborg

1 (9)
Dom nr DVA 25
Mål nr VA 41/83:5

SÖKANDE

Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag, 556011-5189
Box 252
511 23 KINNA
Ombud: advokaten Nils Söderlund
Box 270
182 52 DJURSHOLM

SAKEN

tillstånd till Strömmens kraftverk i Strömsån/Torestorpsån
m.m. i Torestorp och Öxabäcks församlingar, Marks kommun,
Älvsborgs län; nu om i målet kvarstående uppskjutna frågor.

DOMSLUT

1. Den nedan under HÖJDSYSTEM angivna fixpunkten fastställs
som fixpunkt för företaget.
2. Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag skall till Fiskeriverket
betala en engångsavgift enligt 2 kap 8 § tidigare gällande
vattenlag (1918:523) om etthundrafemtiotusen (150 000) kr.

Avgiften skall erläggas senast två (2) månader efter det
att denna dom vunnit laga kraft.

Avgiften skall användas till åtgärder som främjar fisket i
Torestorpsån med biflöden mellan Sävsjön och Tolken.

Inf. i vb.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp.tid
Box 46	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 03 40	09.00-12.00
462 21 VÄNERSBORG				13.00-15.00

3. Till skydd för nedvandrande ål och annan fisk skall kraftverksägaren, från och med år 1996, under tiden den 1 maj - den 30 september varje år hålla fingrindar med högst 20 mm spaltvidd framför drivvattenintaget i regleringsdammen. Innevarande år skall fingrindar inrättas snarast efter den 1 maj, dock senast den 1 juli 1995. Intill dess fingrindar inrättats åligger det Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag att behålla befintliga grovgrindar framför drivvattenintaget.
 4. Vattendomstolen stadfäster det som bilaga 1 till denna dom intagna avtalet mellan Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag samt Bertil och Gunnar Eliasson.
 5. Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag skall betala ersättning för rättegångskostnader till
 - a) ingenjör Grangårds huvudmän med tjugoniotusentvåhundranittiofyra (29 294) kr, varav 27 500 kr för ombudsarvode.
 - b) agronom Svangårds huvudmän med fyratusentrehundra-sjuttiofem (4 375) kr, allt avseende ombudsarvode.
 6. Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag skall betala vissa kostnader för målet enligt redovisningsräkning från domstolens kansli.
-

ORIENTERING

Öjasjön är belägen ungefär 12 km sydsydost om centralorten Kinna i Marks kommun. Sjön genomflytes av Torestorpsån, och avrinner i västlig riktning till Sandsjön. På den ungefär 1,3 kilometer långa sträckan mellan Öjasjön och Sandsjön benämns ån även Strömsån. Sandsjön avrinner genom fortsättningen av Torestorpsån till sjön Tolken, som i sin tur avrinner genom nedanförliggande sjöar och Slottsån till ån Viskan (betr. karta över vattensystemet, se aktbil 85).

Vattendomstolen lämnade i dom den 24 oktober 1984, DVA 26, Viskans Kraftaktiebolag, vilket bolag nu bytt namn till Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag, tillstånd att på vissa villkor bl.a.

- i Strömsån uppföra, bibehålla och driva en kraftanläggning bestående av regleringsdamm samt kraftstation med tilloppstub och avloppskanal,
- genom kraftstationen avleda den vattenmängd som installerad turbin kan sluka, nominellt 4,5 m³/s,
- vid regleringsdammen verkställa dämning och reglera vattenståndet i och vattnets avrinning ur Öjasjön i enlighet med följande

VATTENHUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER

1. Dämningsgränsen i Öjasjön utgör +108,00 m (höjdsystem RH 70). Dämningsgränsen får såvitt på dammens och kraftstationens skötsel inte överskridas.
2. Öjasjön skall under tiden från och med november till och med februari hållas på dämningsgränsen +108,00 m, dock att rätt till viss anpassnings- och korttidsreglering föreligger enligt punkt 6 nedan och varvid Öjasjön må avsänkas till +107,80 m.
3. Öjasjön må under tiden från och med april till och med september hållas avsänkt till lägst +107,30 m.

4. Under mars månad må Öjasjön avsänkas till lägst de vattenstånd som följer av rätlinjig övergång mellan vattenståndet +108,00 m den 1 mars och vattenståndet +107,30 m den 1 april.
5. Under oktober månad må Öjasjön avsänkas till lägst de vattenstånd som följer av rätlinjig övergång mellan vattenståndet +107,30 m den 1 oktober och vattenståndet +108,00 m den 1 november.
6. För anpassnings- och korttidsreglering må vattenståndet i Öjasjön dagligen variera med 20 cm utan överskridande av dämmningsgränsen +108,00 m och utan underskridande av enligt punkterna 2, 3, 4 och 5 ovan för olika tider gällande sänkningsgränser.
7. Tappningen genom dammen må nedgå till 0, dock att under månaderna från och med maj till och med september alltid skall släppas fram minst 0,1 m³/s förbi verket.
8. Genom stationen må avledas den vattenmängd som turbinen kan sluka, nominellt 4,5 m³/s.

I domen sköt vattendomstolen till senare prövning upp frågorna om företagets inverkan på allmänt och enskilt fiske, frågan om fingrind eller annan anordning vid drivvattenintaget i regleringsdammen, frågan om företagets inverkan på den på fastigheten Svansjö 1:20 belägna vattenkraftanläggningen Svanefors kraftverk samt frågan om fastställande av fixpunkt för företaget.

Frågan om fastställande av fixpunkt.

I målet används rikets höjdsystem RH 70.

I domen den 24 oktober 1984 fastställde vattendomstolen en fixpunkt för företaget under byggnadstiden. Samtidigt ålades sökanden att i samband med anläggandet av regleringsdammen anordna ny fixpunkt på lämplig plats i anslutning till regleringsdammen och att så snart den nya fixpunkten var inrättad till vattendomstolen inge beskrivning härav.

Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag inkom i januari 1986 till Vattendomstolen med beskrivning av en ny fixpunkt.

Fixpunkten är belägen 2,0 m från nordvästra änden på regleringsdamen och utgörs av en ståldubb i berg. Fixpunkten har höjden +110,538 m och finns beskriven på aktsid 594.

Frågorna om företagets inverkan på allmänt och enskilt fiske m.m.

I domen den 24 oktober 1984 uppsköt vattendomstolen frågorna om företagets inverkan på allmänt och enskilt fiske och därmed sammanhängande frågor om kompensationsåtgärder och fiskeavgifter i avbidan på erfarenheternas rön under en provotid av fem år räknat från kraftverkets idrifttagande. Vattendomstolen sköt samtidigt upp frågan om drivvattenintaget i regleringsdammen skulle vara försett med grovgrind och s.k. bubbelkärm eller med fingrind till slutligt avgörande efter utgången av samma provotid. För provotiden skulle intaget vara försett med grovgrind och s.k. bubbelkärm såframt fiskerintendenten inte medgav annat.

I domen förordnade Vattendomstolen vidare fiskerintendenten i nedre södra distriktet att såsom sakkunnig och på sökandens bekostnad följa företagets, inberäknat frågan om anordning vid drivvattenintaget, inverkan på fisket och häröver avge utlåtande samt att på sökandens bekostnad före provotiden början utföra basundersökning som grund för sin bedömning. Utlåtande med tillhörande förslag till kompenstationstgärder skulle enligt domen avges till vattendomstolen vid provotidens utgång.

Kraftverket togs i drift den 27 november 1985. Prövotiden utgick således den 27 november 1990.

I målet hade fiskeriintendenten före domens meddelande bl.a. anfört att berört område sett som helhet hade ett värde såväl från fiskeribiologisk synpunkt som som grund för ett varierat fritidsfiske, att fisket var av mindre omfattning men kunde förväntas öka genom den fiskevårdsområdesbildning som pågick, att berörda strömsträckor var av stort allmänt fiskeintresse och att det vore angeläget att aktuell typ av strömvatten med öringbestånd kunde undantas från skadlig utbyggnad, att utbyggnaden skulle komma att påverka fiskbestånd och fiske från Öjasjön till och med sjön Tolken samt att föreslagen nolltappning skulle medföra totalskada i Strömsån.

Fiskeriverket, som trätt i fiskeriintendentens ställe, har nu inkommit med yttrande i de uppskjutna frågorna. Yttrandet finns fogat till domen som *bilaga 2*. I yttrandet omnämnd PM daterad 1993-12-21 finns intagen i akten på sidan 640 - 657. I promemorian anges som exempel på planerade kompensationsåtgärder utläggning av lekgrus, förbättring av uppväxtområden för småöring genom bl.a. utläggning av sten och block samt undanröjande av vandringshinder.

Kammarkollegiet har förklarat sig yrka i enlighet med Fiskeriverkets förslag och tillagt: Det synes lämligast att sökanden till Fiskeriverket betalar in föreslagen engångsavgift om 150 000 kr. Kollegiet motsätter sig dock inte att sökanden själv utför de biotopförbättrande åtgärderna.

Av agronom Olof Svangård företrädde sakägare har anfört: De har inte något att invända mot Fiskeriverkets bedömning och förslag. Det förutsättes dock att kommande åtgärder i vattendraget utförs i samråd med lokala fiskevårdsintressen.

Ägarna till fastigheten Svansjö 1:20 har förklarat sig inte ha något att erinra mot vad Fiskeriverket anfört samt tillagt att kommande åtgärder bör utföras i samråd även med dem.

Fiskeriverket och Marks kommun har förklarat att kompensationsåtgärderna kommer att utföras i samråd med berörda fastighetsgare och lokala fiskevårdsintressen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har anfört: För att kompensera för de skador som uppkommit på fisket p.g.a. kraftverksetableringen anser länsstyrelsen att fiskvårdande åtgärder i enlighet med kommunens plan för Ålbäcken, Lundabodaån med tillflöden och Öxabäcken samt Torestorpsån enligt PM (1993-12-21) från fiskeriintendenten genomförs.

Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag har anfört följande. Bolaget medger att utge föreslagen fiskeavgift om 150 000 kr. Erbjudandet om att själv utföra de föreslagna åtgärderna avböjes. Bolaget medger likaså att inrätta föreslagen fingrind. Arbetet med fingrindarna skall inledas snarast. Det är dock osäkert huruvida fingrindarna kan vara på plats redan den 1 maj 1995.

Frågan om företagets inverkan på den på fastigheten Svansjö 1:20 belägna vattenkraftsanläggning (Svanefors vattenkraftverk).

I domen den 24 oktober 1984 uppsköt Vattendomstolen frågan om företagets inverkan på Svanefors vattenkraftverk i avbidan på erfarenhetens rön under en provotid på två år från idrifttagandet av Strömmens kraftverk. Vattendomstolen ålade vidare ägaren av Strömmens kraftverk att under provotiden verkställa utredning om företagets inverkan i förevarande avseende samt att vid provotidens utgång till vattendomstolen inkomma med utredningsresultatet och förslag till ersättning för eventuellt uppkommande skada.

Strömmens kraftverk togs i drift den 27 november 1985. Prövotiden utgick således den 27 november 1987.

Parterna har nu träffat avtal för reglerande av den uppskjutna frågan. Avtalet finns fogat till domen som *bilaga 1*. Till förtydligande av avtalet har parterna förklarat att Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag skall stå kostnaderna för åtgärderna enligt avtalets § 2 samt att ägarna till Svanefors kraftverk skall stå kostnaderna för åtgärderna enligt avtalets § 3.

Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag har begärt att avtalet skall stadfästas i dom. Ägarna till Svanefors kraftverk har förklarat sig inte ha något att erinra häremot.

DOMSKÄL

Den under rubriken HÖJDSYSTEM angivna fixpunkten bör fastställas som ny fixpunkt för företaget.

Vad gäller frågorna om företagets inverkan på allmänt och enskilt fiske samt om vandringskydd vid drivvattenintaget i regleringsdammen saknas anledning meddela förordnande som strider mot eller går utöver vad Fiskeriverket föreslagit. Vad Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag anfört om svårigheterna att iordningställa fingrindar till den 1 maj 1995 bör dock beaktas.

Förutsättningar föreligger stadfästa det mellan Vattenfall Sjuhärad Aktiebolag och ägarna till Svanefors kraftverk träffade avtalet.

Genom denna dom är förevarande dom slutligen avgjort.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga 3 (Dv 950)

Överklagande senast den 23 maj 1995

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Vattendomstolen

DOM
1995-04-25

VA 41/83:5

På vattendomstolens vägnar

Göran Stenman

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman,
fastighetsrådet Staffan Ljung samt nämndemännen Tommy
Josefsson och Mats Granberg

A V T A L

Mellan Viskans Kraft AB, nedan kallat VK, och Bertil och Gunnar Eliasson, Svanefors, Torestorp, nedan kallat Svanefors är följande avtal träffat beträffande anslutning av Svanefors kraftstation till VK:s elnät.

§ 1

Avtalet gäller VK:s vattendom VA 41/83, sid 52 och 53 och gäller fastigheten Svansjö 1:20 tillhörande Svanefors.

§ 2

I VK:s åtagande ingår:

- 1) VK bygger en 0,2 km 10 kV-ledning till en slutstolpe på Svansjö 1:20.
- 2) VK drar fram en 10 kV-kabel 3x95 mm² AXKJ från 10 kV-slutstolpen till en ny transformatorstation.
- 3) VK uppför en transformatorstation med transformator på 200 kVA.
- 4) VK tillhandahåller strömtransformator och mätare i abonnentens mätcentral.

§ 3

I Svanefors åtagande ingår:

- 1) Svanefors upplåter avgiftsfritt mark för 10 kV-ledning och transformatorstation.
- 2) Svanefors monterar i samråd med sin elfirma en mätcentral utanför VK:s transformatorstation. Mätcentralen skall innehålla ventilavledare, säkring för 3x250 A, brytare med oberoende manöver, plats för 2 st tidstariffmätare med kopplingsur samt plomberbar säkringslåda.
- 3) Svaneforsmonterar erforderliga elektriska skydd för sin kraftstation i princip enligt bilaga 1.

Handläggare

Bo Essvik/BT

YTTRANDE

Datum
1995-02-09
Ert datumBeteckning
Dnr 3314-57-95J
(Dnr 3324-445-84)
Er beteckning
Mål VA 41/83Vänersborgs tingsrätt
Vattendomstolen
Box 46
462 21 VÄNERSBORG1995-02-10
Mål VA 41/83:5
Anerkan 78Mål VA 41/83. Strömmens kraftverk.
Uppskjuten fråga rörande inverkan på fiske.Inledning

I domen 1984-10-24 föreskrev domstolen att frågorna om företagets inverkan på allmänt och enskilt fiske och därmed sammanhängande frågor om kompensationsåtgärder och fiskeavgifter skulle uppskjutas. Under en prøvotid om fem år från kraftverkets idrifttagande förordnades fiskeriintendenten att följa fiskepåverkan till följd av företaget. I förordnandet ingick även att ange utlåtande om intaget i regleringsdammen skulle förses med fingrind eller annan anordning till skydd för utvandringen av ål.

I slutet av år 1985 skedde påsläpp till dammen i Öjasjön och från 1986 var Strömmens kraftstation tagen i drift.

Undersökningar 1985 - 1993

I bifogad PM daterad 1993-12-21 redovisar utredningskontoret (som från 1985 efter omorganisation övertog fiskeriintendentens myndighetsuppgifter) de undersökningar som ägt rum inom ramen för vattenmålet.

Innan kraftstationen togs i drift genomfördes en basundersökning då de av företaget närmast berörda sjöarna Öjasjön och Sandsjön provfiskades. 1991 upprepades provfisket.

Åren kring 1980 skedde inventeringar avseende öringförekomster i Torestorpsåns nedre avrinningsområde. Eftersom vattensystemet kalkats mot försurning har de av Strömmens kraftverk berörda nedströmsområdena undersökts med elfiskemetodik i samband med effektkontrollerna åren 1984-93. Dessutom har elfisken ägt rum för särskilda kontroller i vattenmålet 1983 och 1992.

I syfte att erhålla en uppfattning om fiskets förändringar genomfördes en intervjuundersökning med ett antal personer som regelbundet fiskat i Öjasjön och Sandsjön. Denna fiskeenkät genomfördes 1991, efter utgången av prøvotiden.

	Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
☒	Huvudkontor Järnvägsgatan 9 553 15 JÖNKÖPING	Järnvägsgatan 9	036-12 75 80	036-16 20 52	1 56 92-7
☐	Filial Box 423 401 26 GÖTEBORG	Lilla Bommen 6	031-63 03 60	031-15 65 77	

Alet

Förslaget om bubbelskärm framfördes under huvudförhandlingen eftersom vissa försök som då pågick i Helgeån visat sig intressanta. Försöken gav något år senare sämre resultat varför anordningarna inte kom att prövas i Öjasjön.

Förslag till fiskekompensation

Skadeinverkan finns, som framgått ovan, i första hand i vattenområdena nedanför Öjasjön där fiskfaunan i Strömsån helt slagits ut. Torestorpsåns öringbestånd nedanför Sandsjön har utsatts för kraftig påverkan.

Viss fiskeinverkan i Öjasjön föreligger och kan inte helt uteslutas vad gäller Sandsjön.

Som framgår av promemorian finns förslag till åtgärder i både berörda och närliggande områden i Torestorpsån med biflöden. Åtgärder för området finns även redovisade i en plan "Fiskevårdande åtgärder i Slottsåns vattensystem" som tagits fram 1994 av Marks kommun (Miljö i Mark 1994:1).

Några åtgärder har kommit till utförande sommaren 1994 med statsbidragsmedel som grund och i samarbete med bl a fiskevårdsområdesföreningarna.

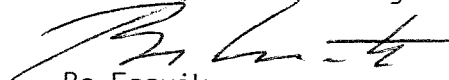
Skadornas ekonomiska värden är svåra att kvantifiera. De 350 - 400 öringarna som anses förlorade årligen till följd av påverkan nedströms Sandsjön är av olika ålder och stam. Sannolikt förekommer ett inslag av mycket värdefull insjölevande Tolkenöring i förlusterna.

Åtgärderna enligt promemorians förslag eller kommunens plan kan utföras av sökanden själv eller ersättas med en fiskeavgift enligt 2:8 ÄVL.

Fiskeriverket föreslår om det senare skulle vara aktuellt ett belopp om 150 000 kr (engångsavgift) att användas för biotopförbättrande åtgärder för öringbestånden i Torestorpsån med biflöden mellan Sävsjön och Tolken. Åtgärderna eller avgiften torde kompensera såväl allmän som enskild skada till följd av företaget.

Slutligen bör fingrindar (20 mm spaltvid) inrättas framför vattenintaget i regleringsdammen till skydd för nedvandrande ål och annan fisk. Dessa bör finnas på plats under tiden för minimivattenföringen dvs perioden maj - september.

På fiskeriverkets vägnar

Bo Essvik
fiskeriintendent

Kopia: Fiskeriverket
Kammarkollegiet